

Функціонування і розвиток механізмів державного управління

УДК 369.032

Федорова Ніна Олегівна

аспірант кафедри теорії та практики управління

Національного технічного університету України

"Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

Федорова Нина Олеговна

аспірант кафедры теории и практики управления

Национального технического университета Украины

"Киевский политехнический институт имени Игоря Сикорского"

Fedorova Nina

Postgraduate Student of the

Department of Theory and Practice of Management

National Technical University of Ukraine

"Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАПРЯМКІВ СТРАХОВОЇ

ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

ГОСУДАРСТВЕННОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ НАПРАВЛЕНИЙ

СТРАХОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

STATE REGULATION OF SECTORS OF INSURANCE ACTIVITIES IN

UKRAINE

Анотація. У статті розглянуто теоретичні та практичні аспекти державного регулювання страхової діяльності. Проаналізовано стан розвитку страхового ринку в Україні та особливості державного регулювання страхової галузі. Здійснено аналіз основних моделей державного регулювання в зарубіжних країнах. Запропоновано основні

напрямки удосконалення державного регулювання страхової діяльності в Україні.

Показано, що для належного функціонування страхового ринку необхідне його законодавче регулювання, зокрема, затвердження норм щодо здійснення страхової діяльності, вимог до фінансових організацій, що надають страхові послуги, норм, спрямованих на підтримку фінансового становища страхових компаній та захисту інтересів споживачів страхових послуг. Крім того, важливе значення має регулювання конкуренції між страховими компаніями, запровадження обов'язкового страхування у деяких сферах, забезпечення законності діяльності страхових компаній, підтримки інформаційної відкритості страхового ринку.

Визначено, що основними інструментами державного регулювання страхової діяльності в Україні є ліцензування, встановлення вимог та правил до капіталу, резервів страхової компанії, системи тарифів, здійснення перевірок діяльності компанії, збір та оприлюднення інформації щодо діяльності страхових компаній, встановлення певних обмежень та інші.

Сучасний стан державного регулювання страхової діяльності в Україні не може характеризуватися як ефективний. Удосконалення державного регулювання страхової діяльності в Україні лежить в площині: запровадження загальнообов'язкового медичного страхування; оптимізації податкового навантаження, покращення умов інвестиційної діяльності; стимулювання розвитку саморегуляції ринку; стимулювання розвитку добровільного страхування. Акцентується увага на важливості виявлення найбільш прогресивних та прийнятних для України інструментів регулювання, що здійснюється в розвинутих країнах світу, з перспективами подальшого запровадження їх в практичну діяльність відповідних органів державної влади.

Ключові слова: страхування, державне регулювання, страховий ринок, зарубіжний досвід регулювання страхової діяльності.

Анотація. В статті розглянуті теоретичні та практичні аспекти державного регулювання страхової діяльності. Проаналізовано стан розвитку страхового ринку в Україні та особливості державного регулювання страхової галузі. Здійснено аналіз основних моделей державного регулювання в зарубіжних країнах. Представлено основні напрями удосконалення державного регулювання страхової діяльності в Україні.

Показано, що для нормального функціонування страхового ринку необхідно його законодавче регулювання, зокрема, затвердження норм про здійснення страхової діяльності, вимог до фінансових організацій, надаючих страхові послуги, норм, спрямованих на підтримку фінансового стану страхових компаній та захисту інтересів споживачів страхових послуг. Крім того, важливе значення має регулювання конкуренції між страховими компаніями, введення обов'язкового страхування в певних сферах, забезпечення законності діяльності страхових компаній, підтримки інформаційної відкритості страхового ринку.

Визначено, що основними інструментами державного регулювання страхової діяльності в Україні є ліцензування, встановлення вимог та правил до капіталу, резервів страхової компанії, системи тарифів, здійснення перевірок діяльності компанії, збирання та оприлюднення інформації про діяльність страхових компаній, встановлення певних обмежень та інші.

Современное состояние государственного регулирования страховой деятельности в Украине не может характеризоваться как эффективное. Совершенствование государственного регулирования страховой деятельности в Украине лежит в плоскости: введение общеобязательного медицинского страхования; оптимизация налоговой нагрузки, улучшение условий инвестиционной деятельности; стимулирование развития саморегуляции рынка; стимулирование развития добровольного страхования. Акцентируется внимание на важности выявления наиболее прогрессивных и приемлемых для Украины инструментов регулирования, осуществляемых в развитых странах мира, с перспективами дальнейшего внедрения их в практическую деятельность соответствующих органов государственной власти.

Ключевые слова: *страхование, государственное управление, рынок страхования, зарубежный опыт регулирования страховой деятельности.*

Summary. *The article deals with theoretical and practical aspects of state regulation of insurance activity. The state of development of the insurance market in Ukraine and the peculiarities of the state regulation of the insurance industry have been studied. The analysis of the main models of state regulation in foreign countries is carried out. The main directions of improvement of state regulation of insurance activity in Ukraine are suggested.*

It is shown that for proper functioning of the insurance market its legislative regulation is necessary, in particular, approval of norms for carrying out insurance activity, requirements for financial institutions providing insurance services, norms aimed at supporting the financial position of insurance companies and protecting the interests of consumers of insurance services. In addition, regulation of competition between insurance companies, introduction of compulsory insurance in some spheres, ensuring the legality of

insurance companies, and maintaining the information openness of the insurance market are important.

It is determined that the main instruments of state regulation of insurance activity in Ukraine are licensing, requirements and rules for capital, reserves of the insurance company, tariff systems, inspections of the company, collection and disclosure of information on the activities of insurance companies, the establishment of certain restrictions, and others.

The current state of state regulation of insurance activity in Ukraine can not be characterized as effective. Improvement of state regulation of insurance activity in Ukraine lies in the plane: the introduction of compulsory health insurance; optimize the tax burden, improve the conditions of investment activity; stimulating the development of market self-regulation; encouraging the development of voluntary insurance. The emphasis is placed on the importance of identifying the most progressive and acceptable regulatory instruments for Ukraine in developed countries, with the prospects of further introducing them into the practical activities of the relevant state authorities.

Key words: *insurance, state regulation, insurance market, foreign experience of insurance activity regulation.*

Постановка проблеми. Ринок страхових послуг є одним з основних об'єктів державного регулювання. Важливість страхування зумовлена необхідністю захисту суб'єктів ринку від наслідків фінансових та інших ризиків, сприяє вирішенню проблем соціального забезпечення. Страхування в умовах становлення ринкової економіки відіграє значну роль у забезпеченні її ефективного розвитку. З огляду на значущість ефективного функціонування ринку страхування слід приділяти особливу увагу належному державному регулюванню в цій сфері. Наявність внутрішніх і зовнішніх загроз стабільності ринку страхування зумовлюють необхідність державного нагляду та контролю за діяльністю страхових

компаній. Враховуючи важливу роль ринку страхування для розвитку вітчизняної економіки, на сьогодні актуальним питанням є аналіз особливостей державного регулювання страхової діяльності в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблематики державного регулювання страхової діяльності займалися такі вчені, як В.А. Базилевич, Н.М. Внукова [2], О.В. Мурашко, В.М. Фурман. Специфіка державного регулювання функціонування страхового ринку в Україні була предметом розгляду таких науковців, як В.В. Волкова [3], В.М. Фурман, Т.В. Яворська та інших. Зарубіжний досвід у сфері державного регулювання страхування вивчали Є.В. Андрєєва [1], Р.Г. Соболев та інші. Однак, з огляду на динаміку розвитку страхового ринку України, окремі аспекти державного регулювання страхової діяльності потребують проведення додаткових досліджень.

Мета та завдання підготовки публікації. Метою статті є аналіз сучасного стану державного регулювання страхової діяльності в Україні та надання пропозицій щодо його удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні функціонування страхового ринку є доволі актуальним питанням для економіки України. Незважаючи на те, що ринок страхування в Україні вже має значну історію існування, досі він перебуває на етапі свого становлення, і саме в цей період важливим є регуляторна участь держави в цих процесах. Отже, важливим є вибір оптимальної моделі державного регулювання, методів та інструментів впливу на страховий ринок. Необхідність здійснення державного регулювання страхового ринку в Україні зумовлена необхідністю регулювання конкуренції між страховими компаніями, запровадження обов'язкового страхування у деяких сферах, забезпечення законності діяльності страхових компаній, підтримки інформаційної відкритості страхового ринку.

Зазначимо, що неабиякий вплив на функціонування вітчизняного страхового ринку має світовий фінансовий ринок. Однією з основних тенденцій сучасного розвитку світової економіки є глобалізація, але вона може призводити не тільки до позитивних результатів. Банкрутства, валютні кризи, обвали на фондових ринках – всі ці прояви нестабільності міжнародного фінансового ринку чинять вплив на національні ринки страхування. У зв'язку з тим, що український страховий ринок характеризується значним залученням іноземного капіталу, до його кризи може призвести нестабільність міжнародних фінансових компаній.

Крім зовнішнього впливу, який може загрожувати стабільності страхового ринку України, існують також потенційні внутрішні загрози, що пов'язані як з суб'єктами страхової діяльності, так і з її об'єктами. З боку страховиків можливі такі порушення, як здійснення страхової діяльності без наявності ліцензії, оформлення фіктивних страхових договорів або договорів з використанням неправдивої інформацією, махінації зі зменшенням виплат страхового відшкодування або, навпаки, страхування об'єктів, для яких вже «настав» страховий випадок, привласнення коштів, махінації з розмірами страхових сум. Дії страхувальників теж можуть призводити до порушенням законодавства щодо страхування, зокрема, у випадку приховування певної інформації, що впливає на визначення страхової премії, здійснення фальсифікації страхового випадку або навмисне пошкодження об'єкта страхування, оформлення договорів страхування у декількох страховиків.

Сукупність методів, форм та інструментів впливу органів влади, завдяки яким реалізуються функції контролю та регулювання страхового ринку, а також здійснюється забезпечення захисту прав і інтересів суб'єктів ринку, являє собою механізм державного регулювання страхової діяльності.

Виокремлюють дві основні групи методів державного регулювання: прямі та непрямі методи. Прямі методи регулюють ринок страхування шляхом безпосереднього впливу суб'єкту регулювання на об'єкт, реалізації конкретних інструментів, спрямованих на регулювання страхового ринку. До них можна віднести правові та адміністративні методи регулювання. Правові методи регулювання втілюються у формі розробки та прийняття нормативно-правових актів, які мають регулювати страхову діяльність. Адміністративні методи реалізуються в формі здійснення страхового нагляду, надання ліцензій, квот, затвердження певних умов та стандартів страхування, запровадження санкцій.

Непрямі методи – це методи, які можуть впливати на страховий ринок опосередковано, шляхом впливу на інші сфери економіки. До цих методів варто віднести здійснення оподаткування, пільгового та валютного регулювання, створення належних умов для інвестицій. Основними інструментами, які застосовуються у випадку застосування непрямих економічних методів, є встановлення певних податків, субсидій, валютного курсу та інші.

Отже, головне завдання державного регулювання страхової діяльності – запобігання зовнішнім і внутрішнім ризикам та створення належних умов для розвитку страхування, підтримки конкурентного середовища, захисту прав споживачів страхових послуг.

В Україні державне регулювання страхової діяльності здійснюється за допомогою низки нормативно-правових актів, основними з яких є Господарський кодекс, Цивільний кодекс, Закони України «Про страхування», «Про акціонерні товариства», «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг», «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів» та інші.

У статті 35 Закону України «Про страхування» зазначено, що «державний нагляд за страховою діяльністю здійснюється з метою дотримання вимог законодавства України про страхування, ефективного розвитку страхових послуг, запобігання неплатоспроможності страховиків та захисту інтересів страхувальників» [9]. Натомість у Законі України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» функції держави в цій сфері визначені як державне регулювання, а не як державний нагляд: «державне регулювання ринків фінансових послуг – здійснення державою комплексу заходів щодо регулювання та нагляду за ринками фінансових послуг з метою захисту інтересів споживачів фінансових послуг та запобігання кризовим явищам» [10]. Отже, якщо узагальнити, законодавчо цілі державного регулювання визначені як здійснення комплексу заходів щодо запобігання кризовим явищам у сфері страхування та захисту інтересів страхувальників.

Головним суб'єктом державного регулювання страхового ринку є Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг). Нацкомфінпослуг – це державний колегіальний орган, підпорядкований Президенту України та підзвітний Верховній Раді України. Основними завданнями діяльності **Нацкомфінпослуг** є формування та реалізація політики державного регулювання у сфері ринків фінансових послуг; здійснення державного регулювання та нагляду за наданням фінансових послуг та дотриманням законодавства в цій сфері; захист прав споживачів фінансових послуг; розробка пропозицій щодо вдосконалення законодавства України, розробка нормативно-правових актів у сфері фінансових послуг в межах компетенції [8].

Основними інструментами державного регулювання страхової діяльності в Україні є ліцензування, встановлення вимог та правил до капіталу, резервів страхової компанії, системи тарифів, здійснення

перевірок діяльності компанії, збір та оприлюднення інформації щодо діяльності страхових компаній, встановлення певних обмежень та інші.

Проаналізуємо основні показники ринку страхування в частині регуляторної діяльності Нацкомфінпослуг за останні роки (табл.1).

Таблиця 1

Кількість страхових компаній в Україні

Показники	2013	2014	2015	2016	9 кварталів 2017 року
Кількість зареєстрованих страховиків	407	382	361	310	296
з них: компанії зі страхування життя	62	57	49	39	34
Включено компаній до Державного реєстру	3	1	1	0	2
Виключено компаній з Державного реєстру	7	8	8	13	6

Джерело: складено автором на основі [6; 11]

Отже, загальна кількість страхових компаній станом на 30.09.2017 становила 296, у тому числі компаній зі страхування життя – 34. Для порівняння, станом на 31.12.2013 кількість страхових компаній становила 407, зі страхування життя – 62 компанії. Отже, за 2013-2017 роки загальна кількість страхових компаній скоротилась на 27%.

Як свідчить проведений аналіз, впродовж 2013-2017 років відбувається поступове зменшення кількості зареєстрованих страховиків (рис. 1). Така тенденція пояснюється жорсткими вимогами до діяльності страхових компаній, проведенням постійного моніторингу їх роботи. У випадку невідповідності дій страховальників вимогам законодавства, Нацкомфінпослуг приймає рішення щодо накладання штрафу, попередження або позбавлення ліцензії. Також однією з причин

скорочення чисельності страхових компаній є їх неспроможність здійснювати діяльність через складні соціально-політичні та економічні умови в державі.

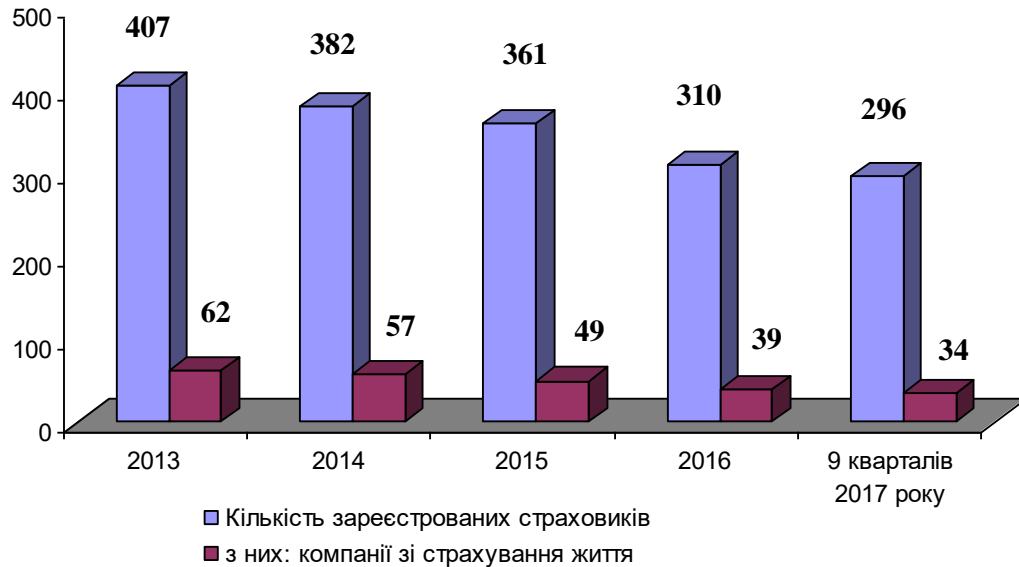

Рис. 1. Динаміка кількості страхових компаній в Україні

Джерело: складено автором на основі [6; 11]

Стан здійснення страхової діяльності в Україні характеризується як позитивними тенденціями, так і наявністю невирішених проблем. Одним із найбільш проблематичних секторів страхового ринку України є медичне страхування. Медичне страхування має на меті залучення додаткових коштів до системи охорони здоров'я з метою надання ефективної та вчасної медичної допомоги населенню. Реалізація медичної реформи, зокрема реформування підходів до фінансування медичних витрат відповідно до прийнятого Закону України «Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення», вимагає залучення додаткових фінансових ресурсів до медичної галузі. За висновками комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я для повноцінного фінансування охорони здоров'я в Державному бюджеті України мають бути закладені відповідні видатки у обов'язі, близькому до

7% ВВП, але не менше 5% ВВП. Натомість у Державному бюджеті на 2018 рік закладено видатки на фінансування медичної галузі у обсязі близько 3,5% ВВП. На практиці це означає недофінансування насамперед надання вторинної та третинної медичної допомоги.

В існуючих умовах проблему фінансового забезпечення охорони здоров'я може вирішити медичне страхування, яке сприятиме надходженню до галузі додаткових ресурсів. Добровільне медичне страхування недостатньо розвинене в Україні. Основними причинами цього є недовіра громадськості до страхового ринку, недостатнє матеріальне забезпечення населення, низький рівень розвитку профілактичної медицини. Вирішенням може стати запровадження системи загальнообов'язкового медичного страхування.

Сьогодні на розгляді у Верховній Раді України знаходяться три законопроекти щодо запровадження загальнообов'язкового медичного страхування, внесені ще у липні-серпні 2016 року. Різниця між законопроектами полягає у виборі страховика (створення державного фонду як єдиного страхувальника чи залучення до загальнообов'язкового медичного страхування приватних страхових компаній) та джерел фінансування. Однак, незважаючи на те, що відповідно до законопроектів отримано висновок комітету, вони досі не виносяться на читання. Отже, під загрозою залишається питання належного фінансового забезпечення медичної галузі.

Загалом, сучасний страховий ринок України характеризується такими проблемними питаннями, які потребують вирішення:

- недосконалість нормативно-правової бази страхової діяльності;
- існування на ринку значної кількості страхових компаній, які мають низький рівень капіталізації;

- функціонування прихованих монополій, недобросовісна конкуренція на страховому ринку;
- складна економічна ситуація, інфляція, наявність тіньової економіки;
- недостатня матеріальна забезпеченість населення, що стримує розвиток добровільного страхування;
- низький рівень фінансової грамотності громадян, недостатня поінформованість щодо сутності страхування та особливостей діяльності страхових компаній.

Виникнення таких явищ багато у чому обумовлено недоліками державного регулювання, вираженого у недостатньому рівні нагляду та контролю за діяльністю страхових компаній.

З метою вироблення рекомендацій щодо запровадження оптимальної моделі державного регулювання страхового ринку необхідним є аналіз зарубіжного досвіду в цій сфері. З огляду на специфіку реалізації основних методів державного регулювання більшість дослідників проблематики страхової діяльності виокремлюють дві основні моделі: ліберальну (або англо-американську) та континентальну (або німецьку). Розглянемо кожну з них, проаналізувавши практичні аспекти державного регулювання страхової діяльності в декількох державах (табл. 2).

Ліберальна модель державного регулювання характеризується державним наглядом за діяльністю суб'єктів страхового ринку без чіткої регламентації їх діяльності. Ця модель притаманна економіці Великобританії, США, Канади. Як правило, державне регулювання в такому випадку не регламентоване єдиним загальнодержавним нормативно-правовим актом, а основні принципи страхової діяльності страховиків можуть встановлюватися на місцевому рівні.

Континентальна модель характеризується більшою регламентацією страхової діяльності. Державні органи здебільшого здійснюють жорсткий контроль за діяльністю страховиків, основні принципи страхування закріплені в законодавстві, держава централізовано запроваджує стандарти та вимоги до провадження страхування. Така модель притаманна Німеччині, Франції, Швеції, Японії.

Варто зазначити, що у дослідників проблематики державного регулювання страхування немає спільної думки щодо того, яка модель більш характерна для Франції. З огляду на те, що у цій державі співіснує регламентація діяльності страховиків поряд з доволі гнучким регулюванням, яке дозволяє забезпечувати належні умови для розвитку конкуренції, варто характеризувати модель, притаманну Франції, як таку, що тяжіє до змішаної [3, с. 139].

Важливим аспектом державного регулювання страхової діяльності є те, які державні або недержавні органи здійснюють повноваження в цій сфері. З огляду на цей показник виокремлюють такі основні моделі державного регулювання:

1. Централізована. Характеризується тим, що регулювання страхового ринку здійснюється єдиним загальнодержавним органом управління, якому підпорядковані інші органи в системі.

2. Децентралізована. Притаманна здебільшого державам з федеративним устроєм. Основні принципи діяльності страховиків визначаються здебільшого на рівні органів місцевої влади, місцеві органи здійснюють контрольні та наглядові функції.

3. Дуалістична. Характеризується наявністю регулювання страхової діяльності як на загальнодержавному рівні, так і на рівні органів місцевої влади.

Особливості державного регулювання страхової діяльності у зарубіжних державах

Модель	Держава	Суб'єкт державного регулювання	Особливості механізму здійснення державного регулювання
Ліберальна	США	Національна асоціація страхових комісарів; відділи з нагляду за страховими операціями на рівні штатів	- децентралізована модель державного регулювання;- органи державного регулювання існують тільки на рівні штатів – відділи з нагляду за страховими операціями. На федеральному рівні нагляд здійснює недержавна Національна асоціація страхових комісарів;- відсутність єдиних стандартів страхової діяльності, як наслідок, протиріччя між нормативами законодавства окремих штатів та конфлікти юрисдикцій.
	Великобританія	Відомство з фінансового контролю	- децентралізована модель державного регулювання;- відомство діє незалежно від уряду і фінансується зі внесків страхувальників; має значні повноваження у сфері визначення стандартів та вимог до провадження страхової діяльності; здійснює захист конкуренції на ринку;- системі державного регулювання властива відкритість та прозорість діяльності.
	Канада	Канцелярія керуючого фінансовими установами	- дуалістична модель державного регулювання;- на федеральному рівні здійснюється розробка стандартів страхового ринку, встановлюються типові правила страхової діяльності, регулюється діяльність федеральних страхувальників;- на рівні провінцій регулюється діяльність страхувальників на внутрішньому ринку,

			здійснюється ліцензування, забезпечується конкуренція, контроль над законністю діяльності.
Континентальна	Німеччина	Федеральне відомство з нагляду за страховою діяльністю; органи страхового нагляду на рівні земель	- централізована модель державного регулювання; регулювання здійснюється здебільшого на федеральному рівні;- нормативно-правові засади страхового ринку встановлюються на федеративному рівні, але органи управління на рівні суб'єктів федерації можуть доповнювати їх власними нормами та вимогами;- значна увага приділяється соціальному страхуванню та стимулюванню розвитку добровільного страхування.
	Японія	Агентство фінансових послуг	- централізована модель державного регулювання; Агентство підпорядковане Міністерству фінансів;- принципи страхової діяльності регулюються єдиними законодавством;- широко розвинена система консультування із суб'єктами страхового ринку (страхувальниками) з метою оптимізації методів державного регулювання
Змішана	Франція	Управління пруденційного нагляду та регулювання	- централізована модель державного регулювання; Управління пруденційного нагляду підпорядковане Міністерству економіки та фінансів;- співіснування державного та недержавного регулювання;- контрольні-наглядові функції здійснюються страховими комісарами.

Джерело: складено автором на основі [1; 5]

З огляду на особливості реалізації державного регулювання страхової діяльності в Україні, вітчизняну модель регулювання страхового ринку можна характеризувати як централізовану та континентально-змішану. З одного боку, вона характерна чіткою регламентацією діяльності страховиків на національному рівні, з іншого, наявні умови для вільної конкуренції, що є більш характерним для змішаної моделі.

Враховуючи євроінтеграційні прагнення України, окрему увагу слід приділити аналізу особливостей регулювання страхового ринку у ЄС. Регламентація страхової діяльності в ЄС здійснюється за допомогою Директив з питань страхування, якими встановлені основні форми та методи регуляторного впливу. Страхове законодавство держав-членів ЄС є збалансованим та містить єдині правила ліцензування, класифікації, фінансових гарантій страховикам. На сьогодні однією з тенденцій розвитку економіки ЄС є поступова лібералізація регулювання страхових ринків, зокрема, шляхом посилення ролі саморегулювних недержавних організацій.

Враховуючи проведений аналіз, можна дійти висновку, що найбільш оптимальним для України є дотримання змішаної моделі державного регулювання страхової діяльності. Корисним досвідом може стати залучення досвіду Франції в частині запровадження інституту страхових комісарів, що надасть змогу зроби державний нагляд за діяльністю страхових компаній більш ефективним. Важливим також є стимулювання розвитку саморегуляції ринку. Створення недержавного органу за прикладом Великобританії дозволить забезпечити ефективне регулювання конкуренції та забезпечення прозорості функціонування страхового ринку.

Таким чином, можна визначити такі основні напрямки удосконалення державного регулювання страхової діяльності в Україні:

- внесення змін до законодавства з питань страхової діяльності, зокрема, запровадження загальнообов'язкового медичного страхування;

- оптимізація податкового навантаження, покращення умов інвестиційної діяльності;
- забезпечення державних органів, що здійснюють нагляд за діяльністю страхових компаній, відповідними ресурсами для виконання повноважень;
- стимулювання розвитку саморегуляції ринку шляхом створення недержавного контролюючого органу;
- проведення роз'яснювальних кампаній серед населення щодо основних аспектів страхового ринку, стимулювання розвитку добровільного страхування;
- залучення участі громадськості до державного регулювання страхової діяльності, забезпечення прозорості державного управління в цій сфері.

Висновки. Страховий ринок є важливою складовою економіки будь-якої держави та своєрідним індикатором її соціально-економічного розвитку. Незважаючи на позитивні тенденції в розвитку страхового ринку в Україні, він ще перебуває на етапі становлення і характерний існуванням низки проблем, вирішення яких має здійснюватися шляхом активної участі держави. Державне регулювання страхової діяльності в Україні має здійснюватися на засадах системності, плановості, компетентності та відкритості.

Основними напрямками удосконалення державного регулювання страхового ринку мають бути удосконалення нормативно-правової бази, створення сприятливих умов для розвитку інвестиційної діяльності, розвиток саморегуляції ринку, проведення інформаційних кампаній серед населення з метою стимулювання розвитку добровільного страхування. Важливим є створення належних економічних умов для розвитку страхового ринку шляхом покращення соціально-економічної ситуації в

державі. Завданням державного регулювання страхової діяльності має бути як захист прав споживачів, так і забезпечення належних умов для функціонування страхувальників. Лише за умови здійснення державного регулювання на засаді оптимального поєднання державних, суспільних та комерційних інтересів можлива побудова розвиненого страхового ринку в Україні. На нашу думку, удосконалення державного регулювання окремих напрямків страхової діяльності в Україні, зокрема, у сфері медичного страхування, потребують проведення подальших наукових досліджень.

Література

1. Андреева Л.А. Правовое регулирование страхования за рубежом (сравнительный анализ) / Л.А. Андреева, Э.В. Чупина // Вопросы современной юриспруденции: сб. ст. по матер. XXXVII междунар. науч.-практ. конф. – 2014. – № 5 (37). – С.40-45.
2. Внукова Н.М. Страхування: теорія та практика: навч. посібник / Н.М. Внукова, Л.В. Временко, В.І. Успенко: за заг. ред. Н.М. Внукової. – 2-ге вид. – Харків: Бурун Книга, 2009. – 656 с.
3. Волкова В.В. Методичні аспекти державного регулювання страхового ринку України / В.В. Волкова // Економіка і організація управління. – №4 (24). – 2016. – С. 136-142.
4. Волохова Л.Ф. Медичне страхування та його розвиток в Україні [Електронний ресурс] / Л.Ф. Волохова, Д.О. Остапенко // Финансовые услуги. – 2017. – № 1. – С. 35-39. – Режим доступа: http://nbuv.gov.ua/UJRN/finu_2017_1_10.
5. Дегтяр А.О. Міжнародний досвід надання страхових послуг та регулювання страхової діяльності / А.О.Дегтяр, Р.Г. Соболев // Публічне управління: теорія та практика: збірник наукових праць

Асоціації докторів наук з державного управління. – Х.: Вид-во «ДокНаукаДержУпр», 2011. – № 4(8). – С.82-84.

6. Консолідовані звітні дані по страховому ринку України за 2013-2017 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Konsolidovani-zvitni-dani.html>.
7. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення [Електронний ресурс] : Закон України від 19.10.2017 № 2168-VIII. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2168-19>.
8. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] : Указ Президента України від 23.11.2011 № 1070/2011. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011>.
9. Про страхування [Електронний ресурс] : Закон України від 07.03.1996 № 85/96-ВР. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
10. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг [Електронний ресурс] : Закон України від 12.07.2001 № 2664-III. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
11. Публічні звіти про діяльність Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг за 2013-2017 роки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Richni-zvity-Natskomfinposluh.html>.

References

1. Andreeva L.A. Pravovoe reghulyrovanye strakhovanyja za rubezhom (sravnytel'nyj analiz) / L.A. Andreeva, Э.В. Чупына // Вопросы

- sovremennoj jursprudencyy: sb. st. po mater. XXXVII mezhdunar. nauch.-prakt. konf. – 2014. – # 5 (37). – S.40-45.
2. Vnukova N.M. Strakhuvannja: teorija ta praktyka: navch. posibnyk / N.M. Vnukova, L.V. Vremenko, V.I. Uspalenko: za zagh. red. N.M. Vnukovoji. – 2-ghe vyd. – Kharkiv: Burun Knygha, 2009. – 656 s.
 3. Volkova V.V. Metodychni aspekty derzhavnogho reghuljuvannja strakhovogho rynku Ukrainy / V.V. Volkova // Ekonomika i orghanizacija upravlinnja. – #4 (24). – 2016. – S. 136-142.
 4. Volokhova L.F. Medychne strakhuvannja ta jogho rozvytok v Ukraini [Elektronnyj resurs] / L.F. Volokhova, D.O. Ostapenko // Fynansovye uslughy. – 2017. – # 1. – S. 35-39. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/UJRN/finu_2017_1_10.
 5. Djeghtjar A.O. Mizhnarodnyj dosvid nadannja strakhovykh poslugh ta reghuljuvannja strakhovoji dijajlnosti / A.O.Djeghtjar, R.Gh. Sobolj // Publichne upravlinnja: teorija ta praktyka: zbirnyk naukovykh pracj Asociaciji doktoriv nauk z derzhavnogho upravlinnja. – Kh.: Vyd-vo «DokNaukDerzhUpr», 2011. – # 4(8). – S.82-84.
 6. Konsolidovani zvitni dani po strakhovomu rynku Ukrainy za 2013-2017 roky [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Konsolidovani-zvitni-dani.html>.
 7. Pro derzhavni finansovi gharantiji medychnogho obslughovuvannja naselelnja [Elektronnyj resurs] : Zakon Ukrainy vid 19.10.2017 # 2168-VIII. – Rezhym dostupu: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2168-19>.
 8. Pro Nacionaljnu komisiju, shho zdijsnjuje derzhavne reghuljuvannja u sferi ryнкiv finansovykh poslugh [Elektronnyj resurs] : Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 23.11.2011 # 1070/2011. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show /1070/2011>.

9. Pro strakhuvannja [Elektronnyj resurs] : Zakon Ukrainy vid 07.03.1996 # 85/96-VR. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
10. Pro finansovi poslughy ta derzhavne rehuljuvannja rynkiv finansovykh poslugh [Elektronnyj resurs] : Zakon Ukrainy vid 12.07.2001 # 2664-III. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>.
11. Publichni zvity pro dijalnistj Nacionaljnoji komisiji, shho zdijsnjuje derzhavne rehuljuvannja u sferi rynkiv finansovykh poslugh za 2013-2017 roky [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <https://www.nfp.gov.ua/ua/Richni-zvity-Natskomfinposluh.html>.